

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 28 korona, fél évre 14 korona, negyed évre 7 korona, egy hónapra 2 korona 40 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér. Megjelenik napoként. — az ünnepek kivételével.

Felelős szerkesztő:

HEGYESY VILMOS.

Kiadó és laptulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: Farkas-utca 8.

Hirdetések 10 em.-ként 10 fillér, nyitólátás sora 40 fillér

Kiadóhivatal: Deák Ferenc-utca 4. sz.

Nincs föltámadás.

Kolozsvár, decz. 15.

Ausztriában megint kísértének azok az árnyak, a kiknek politikai teste fölött legutóbb 1867-ben szegezték be a koporsót, a soha fölnemtamadás reményében. Az „összbirodalom“, a „birodalmi egység“ és egyéb dohos fantazmagoriák sápadt lovagjai, a kik a multban nem egyszer oly nehéz veszedelmekbe sodorták a dinasztíát és a kettős monarchiát, — ismét följárnak sirjukból, ismét életjelt akarnak adni magukról és követelik a megváltást a halálból, melynek oly megérdemelten estek áldozatul.

Legközelebből az osztrák urakháza szombati ülésén volt ilyen kísértetjárás. Azok a derék urak, a kiknek évtizedek óta letűnt hatalmához az uralkodó-család és a monarchia népeinek legszomorubb emlékei fűződnek; azok az urak, a kiknek — háttérbe szorítatva — még mindig maradt annyi erejük, hogy Ausztriában összeveszítsék a különböző osztályokat, felekezeteiket, nemzetiségeket és megakadályozzák az alkotmányos osztrák állam kialakulását, konszolidációját: most átátnyulnak csontos ujjakkal Magyarország felé is. Háttha már eljött az ideje annak, hogy a magyar állam egységén, alkotmányán is végrehajtsák azt az operációt, melylyel a monarchia osztrák felében tették illuzóriussá az alkotmányos életet, az állami egységet? És háttha már most újból sikerül felidézni egy olyan

általános zürzavart, felfordultságot, melynek khaosszából még egyszer kisarjadzanék az „összbirodalom“ fantomja?

A magyar képviselőház tegnapi ülésén minden oldalról méltó elbánásban részesültek az osztrák kísértetek. És álmaik, vágyaik, törekvéseik megkapták a legigazabb, legerélyesebb bírálatot és visszautasítást abban a hatalmas nyilatkozatban, melyet Tisza István gróf az egész Ház tapsai közt megtett és mely a legmelegebb visszhangra, helyeslésre fog találni a magyar állam minden hű fiának lelkében.

Nincs föltámadás! — ez az ítélet hangzik az „összbirodalom“ lovagjai felé a miniszterelnök beszédéből, mely egész terjedelmében itt következik:

Gr. Tisza István miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Az imént elhangzott beszéd nagyon megkönnyíti feladatomat. Azt hiszem, hogy csak rövid időre leszek kénytelen a t. Ház türelmét igénybe venni, de úgy gondolom, mulasztást követnék el, ha erről a helyről is meg nem emlékezném azon elszomorító jelenségekről, melyeket az osztrák urakházában a minap lefolyt vita tárt elénk. Elszomorítónak nevezem e jelenségeket, mert valóban aggasztónak tartom azt, hogy minden lépten-nyomon, ismét és ismét élő reminiscenciáival találkozunk az összbirodalom egységére vonatkozó azon centralisztikus hajlamoknak, a melyek már annyi veszedelmet okoztak (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.) és a melyeknek előtérbe lépte újból veszedelmebe sodorhatja a trónt és a nemzetet. (Élénk helyeslés és taps.)

T. Ház! Két izben érvényesülhettek az államhatalom egész súlyával és erejével ezek a centralisztikus törekvések. (Halljuk! Halljuk!) Mindkét izben rövid idő alatt végveszélybe sodorták a trónt és a nemzetet (Igaz! Ugy van!) és mindkét izben a magyar nemzetnek királyához és alkotmányához egyenlő hűsége volt az, a mely az örvény széléről rántotta vissza a monarchiát. (Ugy van! Ugy van!) A második alkalommal a magyar királynak atyai szíve és bölcsesége és a magyar államférfiaknak nagyszabású koncepcziói új alapokat raktak a monarchia jövőbeli politikájához, oly alapokat, a melyek teljesen összhangban vannak a magyar államiság feltételeivel, a melyek biztosítják a magyar nemzet számára is a nemzeti fejlődésnek előfeltételeit, de a melyek egyuttal megifjítólag hatottak az osztrák-magyar monarchiára, (Ugy van! Ugy van!) annak új czélokát, új feladatokat nyitottak, egy jobb és szebb jövő reményét nyújtottak. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ennek a koncepczióknak egyik alkotó elemét képezte az, hogy az erősen centralizált nemzeti jellegű magyar állammal szemben konszolidált erős állami élet fejlődjék ki Ausztriában is. És a magyar nemzet és a magyar államférfiak hosszú időn keresztül mindent elkövettek, a mi módjukban állott, hogy a koncepczióknak ezen része is megvalósulhasson, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) és becsületet támaszt szolgáltatott minden oly törekvésnek, a mely az állami életet, az állami kapcsolatot Ausztriában megerősíteni volt hivatva. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Fájdalom, t. Ház, azok az erők, a melyek az egész monarchiában, tehát Magyarországon felett is dominálni akartak, arra sem bizonyultak elég

TÁRCZA.

Mátyás király.

(1438—1490.)

Magyarázat Fadrusz szobrához.

Irtá: Dr. Kövály László.

IV. Mátyás uralkodásának s küzdelmeinek kezdetei nyugat további térfoglalása ellen.

Itt, a hol Mátyás uralkodását kezdi, hogy hangot adjunk az érzelmeknek, Mátyás elmondhatta, meghajlok e nemzet nagysága előtt, mely engem tizenöt hónapi idegen rabságból kiszabadított s két hónap alatt trónra ültetett. S a hálaérzet azzal a melegével kezdhette uralkodását, melyet Osszan skót bard úgy fejezett ki: népem, te valál a kőszál, melyről én sas, felrepültem: smost e nemzet is elmondhatta, hogy ifjú király a vén fő fiatal vállakon; mert hosszas fogságában politikailag megvénült.

Mátyás egy országot vett át, melyet délről török hódítás fenyeget, északi széleit pedig lengyel, cseh, osztrák szállta meg. A Zsigmond által elzalogosított szepességi városok lengyel starosták, a Vág völgye brandisi Giskra János

hussita vezér kezében. A Dunántul a történt, hogy Zsigmond s utána veje, Albert király meghalt, fiatal özvegye, ki a magyar koronát kivitte, a Dunántuli végváratok rokona Frigyes herezeg kezébe juttatta. Frigyes s az özvegy királyné Giskrát zsoldjába vette, s az Szepes-, Sáros-, Abaujmegyéket, Gömör, Borsod északi részét megszállta, zsarolta, pusztította, az apátságokat, várakat ostromolta. Másfelől, a Dunántul Erzsébet királyné Kismárton, Szarvók, Fraknó, Rodob, Kőszeg, Rohonecz, melynek nagyszerű romjai ma is látszanak, Németújvár környékét Frigyes zsoldosokkal rakták meg.

De még ha csak a terület, a határszélek bontogatása fenyegetné a hazát. Még ha csak az itt talált s az Árpádok alatt benyomult idegen elemmel s a másfél század alatt benyomult idegen nagyokkal kellene számítanunk: de a periferiákon benyomuló foglalások nyomán nyomul reánk a középkor bomlasztó szelleme. S már is ott állunk, hogy Dunán innen Dunán tul, Tiszán innen Tiszán tul és Erdélyben szomszédos behatások pusztítják a nemzet egységes érzelmét, gondolkodását. A külviszálytói félelem pusztítja a nemzet önbizalmát, ápolja a külsegybeni reménykedést.

A haza határszélei, s hol legnagyobb a külbehatás, a periferiák nagybirtokosai nem bírnak

a nemzeti királyságba beletörödni. Különösen a Dunántuli részeket izgatja a török, minthogy hazánkat a Kárpátok nem védik. Hozzájárult, hogy hazánk e részén egyházi és világi váruradalmak keletkeztek, idegenből bejött vagy az utolsó másfélszázad alatt a homályból a honfoglaló ősök helyébe lépett a családok kezében. Az a szellem, mely a Güsszingi, magyar néven a Németújvárosiak személyében az utolsó Árpádokat kipusztítani segített, folytatódik most a bazini és szentgyörgyi grófok, Garák, Ujlakiak személyében. Olygardák, de nem a Csák Máték, Omodék, Zachok fajtájából. Bizonyos Fabius cunetatori bádgyadság lepte meg őket. Egy része idegen segélyben reménykedik, más része félti a régi jó idöket, melyben kinek mennyi a hatalma, annyi a joga, harmadik része fejt, jószágát félti, mert hozzájárult Hunyadi László lefejeztetéséhez s Mátyás fogságra juttatásához.

A békétlenkedők élén Gara László nádor áll, egy felemelkedett család különben utolsó sarja, mely a szabadságot a családban örökléssé tette volt. Részt vett a Hunyadi-ház kipusztításában s különösen a ki nem birta megbocsátani, hogy előbbre becsülte Podjebráb szövetségét s leányát, mint az övét. Megnyerte Ujlakit, az egyik erdélyi vajdát. Befonta Szilágyi Mihályt, mint a kinek Mátyás kormány-

erőseknek, hogy a megfelelő szilárdsággal vegyék a hatalmat kezükbe. (Általános élénk helyeslés. Taps a jobboldalon.)

Ezek a kísérletek, ezek a törekvések meglehetősen negatív eredménnyel végződtek és aggódva látjuk az állami kapcsolatnak meglazulását, az összetartozásnak elzilálódását az osztrák államban. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Ily körülmények között valóban végzetes elvakultság... (Általános élénk helyeslés. Ugy van! Ugy van! Zaj. Halljak! Halljuk!) Ily körülmények között valóban végzetes elvakultság az, hogy azok az igen tiszteletreméltó és komoly tényezők, a kiknek hivatásuk volna egy egészséges állami élet alapjait lerakni Ausztriában, nem erre koncentrálják az erőt, hanem ismét igyekeznek Magyarország ellen érvényesíteni befolyásukat és olyan igényekkel lépnek fel, és olyan magyarázatokat igyekeznek belevinni a kiegyezésbe, mely magyarázatok azután pártkülönböség nélkül szembetalálnák magukkal az egész magyar nemzetet. (Általános élénk helyeslés; taps a jobboldalon. Ugy van! Ugy van!)

Ezek után, t. képviselőház, még egy pár konkrét kérdésre tartozó kötelességem nyilatkozni. (Halljuk! Halljuk!)

Kifejezés adatott annak, hogy az ő Felsége által engedélyezett reformok még befejezett ténnyel nem képeznek. Hát, t. ház, ez annyiban igaz, hogy mindezen intézkedések még meg nem tehetettek, hogy még sok tekintetben az előkészítés stádiumában vannak; de méltóztassanak nekem megengedni, (Halljuk! Halljuk!) egyenesen a a korona iránti lojalitás ellen vétene és azon köteles tiszteletet szegné meg, a melylyel a korona nyilatkozatai iránt tartozik mindenki, a ki kétségbe akarja vonni azt, hogy mindaz, a mi a korona nevében kijelentett, teljes becsületességgel, teljes hűséggel, a tett kijelentések teljes értelmében fog megvalósíttatni. (Általános élénk helyeslés és taps.)

Felemlítette továbbá az osztrák miniszterelnök ur, hogy ő tud mindazokról a rendszabályokról, a melyek tervbe vétettek. Hát, t. képviselőház, nagyon természetes, hogy tud róluk

zói hatalmából inkább csak a czímet hagyta meg. Gara tolnamegyei várában, Simontornyán jul. 26-án érdekszövetséget kötöttek, legyen bármily magas méltóság a támadó.

Az ifjú király az akkori ars imperandi alapelve, a timore et amore, utolsó alapján kívánt eljárni. Szétbontani a ligát volt első gondolatja, Ujlaki Podjebráddal apatárs, irt neki, hogy Ujlakit veszély fenyegeti. A vajdaságból elmozdította. Garát megfosztotta nádori méltóságától, helyébe háza barátját, főudvarmesterét, Ország Mihályt nevezte. Szilágyihoz mentorát, Vitéz János váradi püspököt küldte, személyes találkozássra szólította fel, kormányzójának, nagybátyjának anyjával együtt fényes kísérettel elébe ment, a Hunyadi-ház uradalmi egy részével kibékítette.

Alig látta lecsendesítve a belvihart, vette a hirt, hogy a török Szerbiát megrohanva, Galambóc várát bevette. Felültette sergeit, maga is aug. 25-én leindult, a törököket visszaűzte, s mire a török újra betört, október elején támadó hadjáratra készül, már Temesvárt van: midőn veszi a hirt, hogy kormányzója s párttűtő társai ismét aktióba léptek. Szilágyiban nem tekintette többé a nagybátyját, okt. 8-án elfogatta, Világos várába záratta. De a pártoskodás megtermette gyümölcsét, Szerbia elesett, csak Belgrád és Környéke, a macsoi bánóság maradt kezünkben. Szegedre decz. 6-ára országgyűlést hirdetett. A

Nekem intenczióim is az, hogy tudjon róluk. Sulyt is helyezek rá, hogy tudjon róluk, mert én ő vele szemben és az osztrák kormánnyal szemben mindig teljes nyíltsággal és teljes lojalitással kívánok eljárni. (Helyeslés a jobboldalon.) Nem azért kell, hogy tudjon róluk, hogy beleavatkozzék olyan részleteibe is a dolognak, a melyek nézetem szerint a magyar király és a magyar nemzet közötti ügyek, de azért, hogy teljes megnyugvást szerezhessem az iránt, hogy azok a reformok, a melyekről szó van, a magyar nemzet régi jogosult törekvéseinek és vágyainak elérését jelentik ugyan, de azért az 1867: XII. törvényeziknek sem betűjébe, sem szellemébe nem ütköznek. Megférnek-e reformok a hadsereg egységes vezényletével, vezérletével és belservesztetével és beleilleszkednek abba a keretbe, a melyet az 1867: XII. törvényezik 11. §-a a magyar hadseregnek, mint az egész hadsereg kiegészítő részének megad. (Ugy van! a jobboldalon.)

És ha igyekeznek odaát azok az urak, kik panaszkodnak, hogy mi eltérünk a kiegyezés eredeti tradíciójától, — nagyon méltatlanul panaszkodnak — ha igyekeznek minduntalan gr. Andrássy Gyulára hivatkozni, én arra kérem őket, hogy olvassák el mindazt, a mit gr. Andrássy Gyula 1867-től fogva mindig a magyar nemzeti szellemnek, a magyar nemzeti erőnek a hadseregben való érvényesüléséről kifejtett. Egyenesen egyik sarkitétele volt politikai álláspontjának az, hogy a magyar nemzetnek be kell hatolnia a hadseregbe a maga összes katonai erőivel, összes hazafiúi érzelmeivel és a hadsereg minden fokozatában érvényesülnie kell úgy, hogy mindazok a reformok, a melyek most intézményszerűen kívánják biztosítani e magasztos politikai céljának elérését, egyenesen következményei az 1867-ben lerakott alapnak. (Ugy van! a jobboldalon.)

Egészen felesleges fáradságot vesznek tehát maguknak odaát azok az urak, a midőn meg akarják a közös hadsereg intézményét és az 1867-iki kiegyezést velünk szemben védelmezni.

választó országgyűlés sorrendet állított volt fel, hogy mint véderő első sorban a király bandériumai szálnak ki, s csak ha elégtelennek bizonyulnak, következnek a főpapok és zászlós urak bandériumai, s végső szükségben ül fel a nemesség: most oly hatalmat kívánt magának adatni, hogy belátása szerint trónja és a haza védelmére az ország összes haderejét táborba szólíthatja. A vármegyéket négy-négy követtel képviseltette. Kivánalmát a rendek határozattá emelték; sőt tovább mentek, határozatra emelték, hogy az ország világi birtokosai, zászlós urak, köznemesek, minden husz jobbágytelkek után egy jól felfegyverzett lovast tartoztak kiállítani. Mátyásban megjelent a hadur.

Hogy tekintélye elismeréséhez a déli tartományok is hozzájáruljanak, még folyt az országgyűlés, midőn Osztója János Bosznia királya pompával megjelent, hódolatát Mátyásnak, mint hűbérurának bemutatta. Mire Mátyás a Brankovics György s fia László halálával a visszaszerzendő Szerbiát a bosnyák király fiának adományozta, kinek különben is a neje a László leánya.

Királyi hatalma teljességéhez már csak a korona hiányzott. Frigyes kezében volt két tizede, hogy a haza határain túl bujdosik.

T. képviselőház! A magyar nemzet tulajdonképpen nagy többsége ismételtén kifejezte azt, hogy az 1867-iki kiegyezéshez és az azon alapuló politikai irányhoz ragaszkodik. Én hiszem és remélem, hogy úgy lesz a jövőre is és hiszem, hogy lesz többség és lesz kormány Magyarországon mindig, mely meg fogja védeni az 1867-iki kiegyezést azokkal a politikai törekvésekkel szemben, a melyek a velünk szemben ülő t. képviselőtársamat áthatják. (Igaz! a jobboldalon. Mozdás a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: Mi az ellenkezőt reméljük! (Halljuk! Halljuk!)

Gr. Tisza István miniszterelnök: Ezt a reményt csak egy dolog ingathatja meg, t. ház, (Halljuk! Halljuk!) azon politikai feladat teljesítését csak egy jelenség teheti lehetetlenné: (Halljuk! Halljuk!) t. i. az, hogy ha az 1867-iki kiegyezésbe unos-untalan oly magyarázatok vitetnének be, (Igaz! Ugy van! jobboldalon.) hogy ha az 1867-iki politikának oly színezés adatnék, a mely azután ellenállhatatlan áramlatot ébresztene épen a függetlenségi párt politikája felé. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Nincs alkalmasabb szövetséges társa a velünk szemben ülő t. barátainknak, nincs nagyobb mozgató ereje a függetlenségi irányzatnak Magyarországon, (Igaz! a jobboldalon.) mint az az áramlat, mely az 1867-es kiegyezést centralisztikus irányban akarja magyarázni. (Hosszszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.)

Politikai hírek.

Kolozsvár, decz. 15.

A magyar delegáció értekezlete. A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országgyűlési bizottság tagjai tegnap déli egy órakor értekezletre gyűltek egybe a delegáció termébe, hogy közvetlenül az ülészek megnyitása előtt az albizottságokba a kandidációkat megejtsék s a teendőket megbeszéljék. A kormány részéről megjelent az értekezleten Tisza gróf és Lukács miniszter, a delegátus urak azonban csak közepes számban jöttek össze. Nem volt jelen az országgyűlés bizottság deszignált elnöke, a még mindig betegesen fekvő Szapáry Gyula gróf és nem jelent meg a deszignált alelnök, Széll Kálmán sem, a ki Rátótól egyenesen Bécsbe megy a delegáció holnapi alakuló ülésére.

Az egybegyűlt urakat Tisza István gróf üdvözölte, mire mindenekelőtt Apponyi Albert gróf kért szót a maga és Szentiványi Árpád személyes ügyében. Rámutatott arra, hogy a mióta őket a delegáció tagjai sorába megválasztották, az ő személyes helyzetük lényegesen változott. Azóta történt, hogy Apponyi gróf és Szentiványi Árpád a szabadelvűpárt tagjainak sorából kiváltak s épen ezért Apponyi gróf ma hajlandónak mutatkozott e lépésnek konzekvenciáját levonni s a mennyiben valakinek az ellenkezője ellen kifogása van, delegátusi mandátumukról lemondanak.

Senki sem akadt, a ki ezt akár szükségesnek, akár kíváncsinak tartotta volna s így Apponyi gróf és Szentiványi Árpád megtartották mandátumukat.

A kandidációk előtt még Ugron Gábornak is volt több észrevétele. Ezután a delegáció megejtette az albizottságokba való jelöléseket.

Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel Bécsbe utazott és a delegáció ülészése alatt az osztrák fővárosban fog időzni.

A fumei új kormányzó. A gróf Szapáry László lemondása következtében megüresedett fumei kormányzó állásra a király báró Roszner Ervin mármarosai főispánt nevezte ki.

Báró Roszner Ervin 1854-ben született Rimócán. Tanulmányait a bécsi egyetemen, az egri jogakadémián és a budapesti egyetemen végezte. Ez utóbbi helyen avatták 1876-ban a

jog- és államtudományok doktorává. Rögtön ki is nevezték helyettes tanárrá a nagyváradi jogakadémiára, a hol jogtörténetet és egyházjogot adott elő. 1878-ban egyetemi magántanárrá habilitáltak, 1879-ben Nagyváradon rendkívüli, 1880-ban pedig rendes tanárrá nevezték ki. De nemcsak tudományos, hanem társadalmi és politikai téren is gyorsan haladott. 1877-ben meghívták a főrendiházba, melynek újjászervezéseig tagja volt; 1883-ban kamarás lett, 1887-ben Nógrád megye szécsényi kerülete országgyűlési képviselővé választotta s mint ilyen a szabadelpárt tagja volt. Képviselői állásától hirtelen a kormány előbb Hont vármegye és Selmeczmeg főispáni székébe, majd Mármaros vármegye főispánjává nevezték ki.

ORSZÁGGYÜLÉS.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, decz. 14.

Ismét az érdekesebb ülések egyikére virradtunk, mely egyszersmind a delegáció megkezdése előtt az utolsó ülés. A mai ülésre várták Tisza István gróf választását a legújabb osztrák kihíradásokra. Ehez képest elég szép számmal gyűltek egybe a képviselők, habár így is meglátszott az üléstermen, hogy hétfői nap van s hogy már a mai ülésre nem számítottak. A karzat szép asszonyai is korán elfoglalják helyüket s mindenki várakozással, érdeklődéssel néz a bekövetkezendők elé.

Az ülés megnyitása.

Perczel Dezső elnök feltizenegyor nyitja meg az ülést. Szóts Pál felolvassa a jegyzőkönyvet, melyet a Ház megjegyzés nélkül bitelesít. Az elnök előterjeszti a beérkezett irományokat, köztük a miniszterelnök átiratát báró Roszner Ervinnek fiúmei kormányzóvá való kinevezéséről. Aztán jelenti az elnök, hogy napi rend előtt vagy tízen kértek szót. Köztük van Hódossy Imre Kossuth Ferencz, Ugron Gábor, Apponyi Albert, stb.

Az osztrák támadás.

Hódossy Imre: Az osztrák urak házában egy diskusszió volt, mely kiterjeszkedett a magyar államra és a magyar közjog különböző ágaira. Ez a diskusszió az Ausztria és Magyarország közti viszony szorosulására és a 67-es kiegyezés nem épen alkalmas. (Helyeslés.) Az osztrák miniszterelnök szerint a kiegyezés alapirányzata a monarchia egységének biztosítása. Hát ennek épen az ellenkezője áll. (Ugy van!) Mert a kiegyezésnek épen az volt a célja, hogy megszüntesse, hogy a magyar birodalom az ugynevezett birodalmi egységbe belenyomassék. A kiegyezés által az egység helyébe a dualizmus lépett. (Tetszés.) Czitál egyes szakaszokat, melyek szerint Ausztria és Magyarország két külön állam. Ebből — ugymond — kitűnik, hogy Körbernek a felfogása a kiegyezés alapirányzatáról teljesen téves. (Helyeslés.)

Endrey Gyula: Megint elvetette a sulykot!

Hódossy Imre: De nemcsak a magyar felfogás ilyen. Hivatkozik egy gráci tudós művére, mely szintén oda konkludál, hogy Ausztria és Magyarország két külön önálló állam. Az osztrák urakházában a hadi reformokról is beszéltek, még pedig úgy, mintha azok a 67-es kiegyezésbe beleütköznenek és úgy beszélnek a 67-es kiegyezésről, mintha ez akadályt képezne Magyarország államiségének és nemzeti létének kifejlődésére. Deák Ferencz állította, hogy a 67-es alap a legbiztosabb alapja a magyar államiségnek és önállóságának. (Tetszés jobbról. Zaj balról.) Legyenek azok az urak az osztrák urakházában meggyőződve, mihelyt meggyőződésük arról, (Zaj a baloldalon. Halljuk! jobbról.) hogy ez csakugyan így van, hogy a 67-es alap csakugyan akadályt képez államiségünk és nemzeti létünk kifejlődésére, *mi ezt az alapot rögtön elhagynék.* (Taps.) és visszatérnénk arra az alapra, melyet nekünk alkotmányunk megad. (Taps.) Hivatkozik a kiegyezési törvény 5. és 23. szakaszaire, mint a melyek erre módot adnak és

kijelenti, hogy mi a királylyal egyetemben bármikor megváltoztathatjuk a kiegyezési törvényeket. (Élénk helyeslés jobbról. Felkiáltások balról: Ez régi dolog.) Persze, hogy ez nem új, én is már kifejtettem 1892-ben. De ez nemcsak a mi felfogásunk, hanem osztrák tudományos felfogás is. Felolvas citátumokat ennek igazolására. Mindebből következik tehát, hogy az osztrák urak kiindulási pontja teljesen téves. Az osztrák urak meg lehetnek győződve róla, hogy a hol arról van szó, hogy megvédjük Magyarországot szuverenitását: ottegyeségesen szemből találják gukkal az egész országgyűlést pártkülönbség nélkül. (Hosszas, élénk taps az egész Házban.)

Következett gr. Tisza István miniszterelnök nagyhatású beszéde, melyet pártkülönbség nélkül a legteljesebb tetszésnyilatkozatokkal fogadott a Ház. (A miniszterelnök beszédét lapunk élen közöljük.)

Kossuth Ferencz: Hallatlanak mondja, hogy egy szomszédos állam miniszterelnöke büntetlenül vádolhassa a magyar miniszterelnököt és bámulja, hogy az uralkodó ezt Bécsben megtűri, a helyett, hogy hivatalából egyszerűen elmozdítaná azt az urat, kit úgy is csak úgy vezényeltek ki a miniszterelnöki székbe. Ez az ur nem képviselhet e nyilatkozatban mást, mint csak önmagát vagy egy esetleges császári akaratot. De hihetetlen, hogy az osztrák császár össze akarná veszíteni Ausztriát Magyarországgal. Ez az ur tehát semmit sem képviselt, csak a maga járatlanságát és tudatlanságát a magyar közjogban. — Kossuth szól ezután az osztrák belviszonyokról és jogosultaknak mondja Csehország követeléseit, melyek támogatást érdemelnek. (Taps balról.) — A függetlenségi párt — jelenti ki Kossuth — mindig küzdeni fog a függetlenségért. (Gyönyörű hangok a néppárt padjain.) Szólok erősen kikel a néppárt ellen, mely gyönyörű közbeszólásokkal irritálja őt. Szólok pártja 35 éve küzd és szólok elvárja, hogy azt senki gyönyörűsolylyal ne fogadja, hogy ha kijelenti a párt nevében, hogy tovább küzd az ország függetlenségéért. Visszatérve a Körber-féle nyilatkozatokra, az osztrák belviszonyokról és annak okairól ad kifejezést, hogy az itt elhangzott visszautasítást hallják meg Ausztriában is. (Taps balról.)

Barta Ödön: Röviden szól és oda konkludál, hogy az önállóságunkat érintő osztrák törekvések ledöntik itt minálunk a pártkereteket és egységes táborba tömörítik az egész nemzetet az osztrák felfogás ellen.

Báró Kaas Ivor: Hosszu fejtegetésekkel huzza el az időt, szólva a katonai és egyéb reformokról a 67-es törvényekhez való viszonyához. Azzal fejezi be beszédét, hogy a Körber-féle nyilatkozatokat eltérni nem lehet.

Polonyi Géza: Ha eddig semmi, hát a szombat Bécsben történtek meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy a kiegyezés esőbe jutott. Nagy érdeklődéssel várja Apponyi nyilatkozatát. Szólok meggyőződése az, hogy el kell törölni ezt a kiegyezési törvényt, mely átkot hozott úgy Ausztriára, mint Magyarországra.

Az utóbbi szónokok beszéde alatt sokan vonulnak ki a folyosóra. Általános a tetszés Tisza gróf beszédén. Az ellenzék is meg van elégedve az energikus és hazafias nyilatkozattal. Tisza beszédének hatása zavartalanul kedvező s egy szónok sem kevesli azt.

Polonyi után általános figyelem középett állott fel szólásra délutáni két órákor Apponyi Albert gróf. Az osztrák miniszterelnök ajkán egy olyan törekvés felújulását látja, melylyel soha gyökeresen le nem számoltunk. Sajnálatos érzéssel, hogy a 67-es kiegyezést egyik fél is, másik is másként értelmezi. A csatát, úgy véli, az dönti el, melyik fél képes nagyobb erőt adni felfogásának. Apponyi gróf úgy látja, hogy a gyakorlatban az osztrák felfogás érvényesül. Sem az uralkodó környezetében, sem a jelenléte jelző zászlóban, sem a külképviseletben a dualisztikus felfogásnak nincs kifejezése.

— Attól a fátumtól szeretném én megmen-teni az országot és az uralkodóházat, hogy a két állam egymáshoz való viszonyának alapvető tételéhez kétértelműség fűződhesse. Ez nagy és nemis hivatása lehet minden államférfiúnak.

Ugron Gábor, majd Visontai Soma szólott még ugyane tárgyhoz s így az egész üléselési

időt az osztrák urakházának vitájára való reflexió töltötte ki.

Végül megállapították, hogy a legközelebbi ülést pénteken fogják megtartani.

A jegyzői állás.

— A miniszterelnök nyilatkozata. —

Budapest, decz. 14.

A Községi és Körtjegyzők Országos Egyesülete tegnap délután feltizenegy órákor tisztelt gróf Tisza István miniszterelnök és belügyminiszternél, a kit az egyesület nevében Kuncze Imre elnök lendületes szavakban üdvözölt.

Tisza István gróf miniszterelnök erre következőleg válaszolt:

Tisztelt uraim! Fogadják hálás köszönetemet azért, hogy engem ezen meleg üdvözléssel felkerestek. Legyenek róla meggyőződve, hogy az a jóakarát és — talán hozzátehetem — hogy az a bizalom, a melylyel elem járultak, teljes visszhangra talál bennem. (Éljenzés.)

En abban a szűk körben, a melyben eddig működhettem, erős és bensős kontaktusban álltam a jegyzői karral. Együtt dolgoztunk a közélet mezején, együtt igyekeztünk a közügyeket szolgálni és minden újabb tapasztalat meggyőződött arról, minő fontos faktora a magyar közéletnek a jegyzői kar és minő magas sztos feladatát teljesít az a jegyző, a ki igazán hivatásának magaslatán áll. Talán nincs oly állás, t. uraim, a melyiknél a közigazgatási szolgálat sokoldalúsága és az a számos szál, a mely a közigazgatási szolgálatot a közügyvel, a társadalommal és a közérdekkel egybefűzi, jobban kidomborodnék, mint a jegyző állása. Az urakban domborodik ki leginkább a közigazgatási tisztviselőnek az a magas sztos hivatása, hogy az élet minden viszonyai között jó barátja, tanácsadója legyen a népnek és hű szolgája a társadalomnak, az államnak. Az urak végzik az állam közigazgatás nevezetes teendőit, vezető, élettel szellemet képezik a községi önkormányzatnak, az ugynevezett magán-tevékenységi ügykörben pedig gondozzák, istápolják a nép minden érdekét. E hármas hivatás vár önökre, t. uraim, a közigazgatás szerves reformja után is. Ki kell annak a reformban is domborodnia. Nézetem szerint a reform alkalmával a jegyzői kar állását úgy kell megalkotnunk, hogy az megfelelő felelősséggel, hatáskörrel valóban vezetője legyen annak az ügykörnek, a melyet tényleg intéz ma is, de a melyre nézve most sem felelőssége, sem hatásköre kellőleg kidomborítva nincs. Addig is, t. uraim, s a mennyit én tehetek, megteszem, hogy ez hosszú időbe ne kerüljön, addig is legintenzívebb törekvésem lesz segíteni azokon a bajokon, a melyeken segíteni szükség.

T. szónokuk felemlítette az egyszerűsítési eljárást. Nekem kötelességem és vágyam gondoskodni arról, hogy az a munka, a melyet e tekintetben megindítottunk, ne szüneteljen. Örömmel tapasztaltam, hogy már is intenzív munkát végez ez irányban a miniszterium. Ebben a munkában magam is egész egyszerűséggel kívánok résztvenni. (Teljes éljenzés.)

A másik fontos kérdés a jegyzői kar anyagi helyzetének a javítása. A mint tudják, uraim, mihelyt átvettem a belügyminiszterium vezetését, folyamatba tettem ez ügy előmunkálatait és rajta leszek, hogy ez az ügy oly gyorsan menjen előre, a mint csak lehet. (Élénk tetszés.)

A szerves alkotásoknak persze az általános reformok nagy munkájába kell beolvasniuk.

Csak ezeket mondhattam el; különben ismételt arra kérem az urakat, legyenek meggyőződve, hogy a legnagyobb rokonszenvvel kísérem figyelemmel a jegyzői kar működését; egész életemben megmutattam azt, hogy feltétlen méltánnyal, tisztelettel viseltetem minden jegyző iránt, a ki igazán betölti hivatását. Állítsa maga elé minden jegyző a jegyzői hivatás legmagasabb ideálját és törekedjék azt becsületes, kitartó munkássággal megközelíteni: az én elismerésem egy ilyen törekvéssel szemben nem fog elmaradni soha. (Hosszas tetszés és éljenzés.)

Ezután a küldöttség ugyanezen *Kuncze Imre* egyesületi elnök vezetésével a belügyminisztériumban *Sándor János* és *Szél Ignác* államtitkároknál is tiszteltetett, a kik szintén igen szívesen fogadták a küldöttséget.

A karácsonyi vásárról.

Kolozsvár, decz. 15.

A kolozsvári Ipartestület vezetősége önzetlenül évenként legalább egyszer, a karácsonyi ünnepek előtt, megkísérli vásárrendezés útján a magyar ipar pártolását a nagyközönséggel megkedveltetni.

Minden kezdeményezés nehéz és költséges is, ha nem sikerül a vásárló közönség izlését megnyerni. Ez azonban nemcsak az iparosokon mulik, hanem a vásárló közönségen magán is, mert ha ez a csecsemő korát élő — a külföldi beözönlött árucikkek versenye folytán szegénynyé tett magyar kisipartól már az első alkalommal kifogástalan árut követel és ha ezt meg nem kapja, a nyakán hagy olyan dolgokat, a mik kielégítőek, jók, tartósak, de csakis karácsonyi ajándék célját szolgálják, — akkor nem kísérheti további fejlődés, előmenetel a kezdeményezést.

A mult vásárokon igen sok áru nem lett eladva és épen azért az idén sok iparos félve, egyáltalán nem vett részt a karácsonyi vásáron.

Jó áruk és hasznos áruk vannak ottan felhalmozva. Hiba lehet az, hogy akárhány eladónál nincsenek meg a disztes borító-papírok, mivel az árut becsomagolják. De jövőre erről is lehetne gondoskodni, ha a rendezők egy megfelelő vállalkozóval szükséges dobozokat, ládákat és papírokat állíttatnának ki, a ki egy pár fillért ezért is elvégezhetné jól.

Nem a hiányokat akarom én e cikkemmel feltüntetni, hanem a vásárlók vásárlási kedvét akarom fokozni.

A karácsony ünnepe, a szeretet ünnepe. Minden jó hazafinak hazáját kell legjobban szeretnie. Áldoznunk kell a hazafiság oltárára, a mikor a hazai ipart támogatjuk. Ez az áldozat azonban csak látszólag áldozat, mert inkább hasznos beruházás, hazafias önzés. Ugyanis arról van szó, hogy abból a sok millió koronából, a melyeket karácsony előtt ajándéktárgyakra kiadni szoktunk, egy jó részt ne a külföldnek, hanem a magyar iparnak adjunk, támogassuk ezt a támogatásra rászorult, de nemzeti tökélet képviselő osztályt, mely nélkül önálló állam, gazdag, virágzó állam el nem képzelhető.

Menjen minden magyar ember azzal az erős elhatározással a karácsonyi vásárra, hogy legalább ekkor magyar készítményt vásárol. Így aztán egyszerre erős láttatja lesz a magyar iparpártolás felbuzdulásának. Ajándékról van szó, tehát nem kötött, nélkülözhetetlen szükséglet-ről, a melyek egy része épen iparosaink szegénysége folytán, hazánkban elő sem állítható.

Jó és értékes ajándékot magyar iparcikkek közül minden igényű magyar ember választhat magának és ha ezekkel a bevásárlásokkal iparosainkat tökéhez juttatjuk, nem fog messze lenni az idő, hogy magyar iparosok mindazt az iparcikket, a melyre szükségünk van, itthon készítsék el.

Kolozsvár sok dologban járt már elől. Járjon elől ebben is. Követeljük a vevők a kereskedőktől a magyar ajándékcikkek felmutatását, azok közül válaszszon mindenki és akkor sok száz szegény magyar iparosnak boldog karácsonya lesz. Edződni fog munkakedve, erősödni fog önbizalma, munkaszeretete és tanulni vágya, újabb termeléseiben a fokozottabb igényűeket is

ki fogja elégíteni. Így tulajdonképen azok fognak legtöbbet nyerni, a kik látszólag most áldotatot hoznak.

Ne féljünk a kezdeményezéstől és ne szeretgessük az osztrák sógort, csak annyira, a mennyire ő szeret minket.

Dr. Gidófalvy István
kir. közjegyző.

Személyes kérdés.

Kolozsvár, decz. 15.

Az Emke folyó évi nov. hó 12-én tartott választmányi ülésén 22. jegyzőkönyvi szám alatt egyik választmányi tag írásos indítványt nyújtott be az iránt: „intézkedjék a választmány, hogy a hivatalos adatok alapján két hetenként a kolozsvári lapokban közzététessék, melyik kolozsvári kereskedő címére mennyi fehér cukor hozatott be Ausztriából?” Indokolta ezt azzal, mert állítólag egy kolozsvári kereskedő aláírási ívet indított, szállítsák le a kereskedők az osztrák cukor árát, hogy ezáltal versenyképessé tegyék az olesóbb magyar cukorral.

A választmány elfogadta az indítványt olyképen, hogy megkerestessék a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a kívánt adatok rendelkezésre bocsátása végett. Az ülésen épen alólirott volt az, a ki a jóindulatu, barátságos eljárást javasoltam, kiemelvén, hogy valóság esetén is többre lehet menni szeretettel, mint üldözéssel.

A választmány határozata értelmében folyó évi nov. hó 17-én 835. szám alatt általam fogalmazva, a következő átirat intéztetett a kereskedelmi és iparkamarához:

Az „Ellenzék” folyó évi nov. hó 12-iki 254-ik száma hazafias indokból kikelve a kolozsvári kereskedők állítólagos cukor-kartellje ellen, ezen hírségi cikkekben kiemeltetik az is, hogy egyidejűleg egyesületünkön kívül megtaláltatott a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara is a magyar cukor érdekében fellépés végett. Egyetértőleg kívánva a Tek. Elnökséggel eljárni: tisztelettel kérjük, hogy idevonatkozó észleleteit és tapasztalait velünk közölni sziveskedjék, abban a nézetben lévén, hogy czélyszerű volna minden irányzatosság nélkül időnként a város területére jövő összes cukor-behozatal jegyzékét, nevek szerint, tárgyilagosan közölni, a közönség feladta lévén, hogy ahhoz képest a maga ítéletét meghozza, vásárlását ahhoz irányítsa.

Az egyesület átiratára a kamara titkára szóbelileg közölte, hogy a kívánt adatok nem állanak rendelkezésre s egyébként helyeselte az egyesület tapintatos eljárását.

A választmányi határozat mikénti állásáról tettem kötelességszerűleg jelentést a választmány decz. hó 12-iki ülésén s nem áll tehát az „Ujság” vasárnapi számának ama tudósítása: „Végül a főtitkár jelenti, hogy a kolozsvári kereskedők a magyar cukor ellen kartellt akarnak szervezni”. Ezt így nem jelentettem, mert a kartell-kérdést nem én fedeztem fel, sőt az ügy fenti előadásából látszik, mily fentartással és körültekintőleg jártam el.

Téves tehát az „Ujság” minden megjegyzése, melyet reám és a választmányra vonatkozólag az ügyszöf tűz; valamint téves, czélzatos és épen nem jóindulatu az egész tudósítás. Annál menthetlenebb pedig ez, mert én az „Ujság” szerkesztőségének a mindenkori aktaszerű felvilágosításokat felajánlottam: de úgy látszik, a cikkirő nem meggyőződni, hanem saját kijelentése szerint, mindenáron „söhajítani” akar.

Tisztelettel
Sándor József.

HIREK.

Kolozsvár, decz. 15.

— **Berzeviczy miniszter üdvözlése.** Mint tegnap megírtuk, Kiss Géza sub auspiciis Regis doktorrá avatása alkalmából az egyetemi ifjuság diszebedet rendezett tegnap délbén a New York-szálloda földszinti termében, melyen dr. Zsilinszky Mihály államtitkár és az egyetemi tanári kar, a fölavatott doktorral együtt résztvettek. Ez alkalommal a közoktatásügyi miniszterre dr. Kiss Mór egyetemi tanár, a fölavatott Kiss Géza dr. atyja mondott lelkes pohárköszöntőt. A diszebed közönsége a következő táviratot küldötte Berzeviczy Albert válas- és közoktatásügyi miniszterhez:

Nagyméltóságu Berzeviczy Albert kultusz-miniszter urnak Budapest. A kolozsvári tudomány-egyetemen mai napon királyi védnökség alatt végbement tudori felavató-ünnepe diszebed-jének közönsége őszintén ünnepli és határtalan lelkesedéssel üdvözlö Nagyméltóságodat, mint a hazai közoktatásügy nagyérdemű vezérét.

— **A közigazgatási bizottság ülése.**

A város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta meg rendes havi ülését gróf Beldi Ákos főispán elnökle mellett. Az ülésen jelen voltak Szecacsina Géza polgármester, dr. Esterházy László főjegyző, Stuckheil Gyula kir. pénzügyigazgató, Csipkés Károly kir. ügyész, Gere Kálmán kir. főmérnök, dr. Bartha János főorvos, Vikol Kálmán árvaszéki elnök, dr. Szentkirályi Ákos gazdasági előadó, Polcz Rezső t. alügyész, Féder Ottó aljegyző, Dobál Antal, Gimán Zsigmond, Koleszár Sándor, Reményik Viktor, Somodi István és dr. Tutsek Sándor b. tagok.

A polgármester jelentése szerint a közigazgatás mult havi ügyforgalma megfelelő elinté- zést nyert.

A pénzügyigazgató jelentése szerint a mult évban beszedett egyenes adóban: 88.935 K., hadm. díjban 120 K.; 55.294 koronával kevesebb, mint a mult év hason havában. A hátralék egyenes adóban 883.879 K., hadm. díjban 17.337 kor. A főorvos azt jelentette, hogy a vörheny-járvány esőkkenőfélben van. A születések száma 135, a halálozás 98. Halálokok: tüdőgümőkór 12, tüdőgyulladás 10, vörheny 8, bélhurut 9, ronesoló toroklob 2 esetben. A városi járványkórházba felvétetett összesen 13 beteg, elboesáttatott 4, jelenleg ápolás alatt 9.

Az állategészségügy a mult hóban kedvezőre fordult, a mennyiben úgy a sertésvész, valamint a ragadós száj- és körömfájás megszűnt.

Több adóügyi, építési s kibágási felebbezés elintézése után az ülés 5 órakor véget ért.

A rendes ülés után a gyámügyi felebbezési bizottság ülésezett.

— **Klotild főhercezkisasszony**

halála. Tegnapi táviratunk jelentette, hogy József főherceg családjába szomorú gyász költözött. József főherceg és Klotild főhercegnő legifjabb leánya: Klotild Mária Rajneria főhercezkisasszony tegnapelőtt éjjel kettedfél órakor Alesuthon hirtelen meghalt. A hercezkisasszony régi tüdőbajban szenvedett, a mely pár hét óta erős köhögési rohamokban jelentkezett. November végével a hercezkisasszonyt orvosai ágyba fektették s azóta nem is kelt föl. Állapota egyformán súlyos volt, de a katasztrófának ilyen hirtelen való bekövetkezésétől nem tartottak. A szomorú hír még a kora reggeli órákban villámgyorsan terjedt el a fővárosban s mindenütt mély megdöbbenést és részvétet keltett. A lesújtó csapásról táviratilag értesítették József főherceget, a ki családjával Fiumében tartózkodott s futár vitte meg a gyászhirot a királyi palotába József Ágost főherceg családjához. József főherceg már tegnap délelőtt Budapestre érkezett, miután leánya betegségének aggasztó fordulatáról aznap értesítettek s egyenesen folytatta útját Alesuthra. A

halálesetről részben telefonon, részben táviratilag értesítették a megfelelő tényezőket. A holttestet még tegnap szarkofágba helyezték és ravatalra tették. Azután különvonaton Budapestre hozzák s valószínűleg a Szent-István-kápolnában helyezik ravatalra. Innen viszik le a fiatal főhercegnőt a templom alatt levő nádorcsaládi sírboltba, örök nyugalma helyére, bátyja, a szerencsétlen véget ért László főherceg szarkofágja mellé.

Az elhunyt hercezkisasszony 1884 május 9-én született Fiumében s a keresztségben Klotild, Mária, Filoména, Raineria és Amália nevet nyert. A nyilvánosság előtt még igen keveset szerepelt, de a főváros közönsége láthatta gyakran, a mint jótékony mulatságokon, vagy nyilvános ünnepségeken édesanyja s nálánál egy évvel idősebb nővére társaságában megjelent. Magas, szőke leány volt, barátságos, értelmes tekintetű, de arcza mindig szintelen volt és bánatos.

— **Külvárosi gazdák panasza.** A sertés-közvágóhid megnyitása alkalmából a városi tanács hirdetményt bocsátott ki, melyben tudatja a lakossággal, hogy minő feltételek mellett fognak úgy az elárúsításra, mint a magánfogyasztásra szánt sertések az új vágóhídon leöletni. A hirdetménynek, illetőleg az erre vonatkozó szabályrendeletnek az a pontja, hogy a magánfogyasztóknak is a vágóhídra kell vinniük sertéseiket, — roppant elégtelenséget keltett a külvárosi polgárság körében. Tegnap reggel nagy küldöttség jelent meg szerkesztőségünkben, előadva, hogy a szabályrendelet kérdéses intézkedéséről előzetesen nem tudtak semmit, azt rendkívül sérelmesnek tartják és rögtönös végrehajtása elviselhetetlen terhet róna az érdekelt tulajdonosokra. Tegnap délután három órakor mintegy százötven külvárosi gazda tekintélyes csoportja a városházhoz vonult föl, hogy kérjék a polgármestertől annak a pontnak hatályon kívül helyezését, mely szerint a magánfogyasztók is kötelesek a vágóhídon leöletni a sertéseket. A kérelmezők számára megnyitották a közgyűlési termet, melyet a meg lehetőségen izgatott hangulatu gazdák zsúfolásig megtöltöttek. A polgármester még nem lévén hivatalában, előbb Salamon Antal, majd Fekete-Nagy Béla városi tanácsosok és Koleszár Sándor, Tutsék Sándor törv. bizottsági tagok tájékoztatták a gazdákat a sertés-közvágóhid kérdésében. Végül a hatóság kilátásba helyezte, hogy a sérelmesnek tartott intézkedésen enyhíteni fog, mire az érdekelt polgárok — egy órai heves tanácskozás után — szétoszlottak.

Értesülésünk szerint, a városi törvényhatósági bizottság a sertés-vágóhídi szabályrendelet módosítása ügyében esütörtökön rendkívüli közgyűlést fog tartani, mely elé körülbelül a következő javaslatok fognak terjesztetni: Kizárólag magánfogyasztásra szánt sertések otthon is leölhetők, de ebben az esetben a fogyasztó köteles a leölést legalább 12 órával előre bejelenteni a közvágóhíd igazgatójánál. A bejelentésnél 20 kgrmon felüli sertésnél 1 korona vizsgálati díj, 20 kgrmon alóli sertésnél 50 fillér vizsgálati díj fizetendő Szopós malacz levágását nem kell bejelenteni és vizsgálati díj sem szükséges. Lényegtelenebb módosítások is vannak még egyes részleteknél.

Azt hisszük, hogy a jelzett módosítások meg fogják nyugtatni a külvárosi gazdákat.

— **Rákóczi-ünnep Nagy-Enyedén.** Nagy-Enyed város közönsége f. hó 13-án fényesen sikerült ünnepet rendezett Rákóczi Ferenc emlékezetére. Délelőtt 9—11 órakor ünnepi istentisztelet volt minden felekezet templomában. 11 órakor a város dísztermében alkalmi ünnepély volt, a melyen szavazatok és énekszámok között László István főgimnáziumi tanár tartott ünnepi szónoklatot.

— **Az Ujságnak.** Azt mondtuk, hogy a kolozsvári szabadelvűpárt központi intéző-bizottsága vasárnap olyan ügyben tartott ülést, melynél a kezdeményezés függetlenségi oldalról jött. Az Ujság erre azt feleli, hogy ez „ténybeli valótlanosság”, melyet ő feltétlenül visszautasít. Mi pedig határozottan ismétljük, hogy függetlenségi oldalról kezdeményeztek bizonyos kérdésben pártközi eljárást és hogy ezt a Kossuth-párt vezető emberei is épen olyan jól tudják, mint mi. A Kossuth-párti lap tehát vagy nincs beavatva pártjának minden dolgába, vagy tudva állít valótlanosságot, midőn a Magyar Polgár megjegyzését ezáfolja.

— **Az athletikai klub gyűlése.** A kolozsvári egyetemi athletikai klub e hó 18-án, pénteken délután 5 órakor a központi egyetemen rendkívüli közgyűlést tart.

— **Az unitárius püspök Tordán.** Ferencz József unitárius püspök december 19-én Tordára utazik, hogy a tordai unitárius egyház-község által díszesen átalakított unitárius templom 20-án tartandó felavatásán jelen legyen. A püspököt az egyházközség ünnepélyesen készül fogadni.

— **Magyar nők közművelődési egyesülete.** A Magyar Nők Közművelődési Köre tegnapelőtt tartotta alakuló gyűlését Budapesten az Otthon-kör dísztermében. A közgyűlést Zemléni Gyuláné nyitotta meg, a kör programját pedig Tucsékné-Bexheft Lili fejtette ki. Az egyesület újonnan megválasztott elnökei: Dániel Ernőné báróné és Gyarmathy Zsigáné; tiszteletbeli elnökei: gróf Apponyi Albertné, Beöthy Zsoltné, Rákosi Jenőné, Széll Kálmánné, Teleki Sándorné grófné (Szikra). Al-elnökök: Frölichné Mórítz Paula, Gömbösné Galamb Margit, ifj. Lónyay Sándorné, Tormay Czeecil. A tisztikar tagjai lettek: Ügyvezető özv. Zemléni P. Gyuláné, titkár Tucsékné-Bexheft Lili, jegyző dr. Maksziányi Dezső, pénztárnok dr. Farkas Gyuláné, orvosok dr. Rácz Hanna és dr. Steinberger Sarolta, könyvtáros Barkóczi Lili. A választmány megalkulása és a választás eredményének kihirdetése után küldöttség ment báró Dániel Ernőért, a kit Zemléni P. Gyuláné üdvözölt. Báró Dániel Ernőné az üdvözlésre szép beszédben válaszolt.

— **Világpanoráma.** A szentgyház-utcai világpanoráma e héten is érdekes és tanulságos képsorozattal szolgál. Olaszország klasszikus földjét, műemlékeit, régi városait, történelmi nevezetességek pontjait mutatja be új fölvételekben. A képek szépségét, az élénk tárlat látvány természetességét nem szükség ismételtén dicsérgetni. E teljesen szolid alapokon vezetett műintézet gondoskodik arról, hogy olyat nyújtson, a mi a mai technikai eszközök felhasználásával készült és minden tekintetben legjobban megfelel a célnak, hogy a közvetlen szemlélet impresszióval ható képét adja a bemutatandó tárgyaknak. Az érdeklődőknek egy jó nagy csoportja van városunkban, a kik rendes látogatói a világpanorámának és igazi élvezettel szemlélik a váltakozó és mindenkor tanulságos sorozatokat. Annál jobban feltűnhetik az, hogy a tanuló ifjúság, a melyre nézve kétszeresen fontos, hogy ismereteit a szemlélet útján egészítse ki és tegye minél teljesebbé, oly csekély mértékben használja föl azt az alkalmat, a mit ez irányban a világpanoráma kínál. Mennyivel tökéletesebb, biztosabb és tisztább megismerést nyújt ama távoli vidékekről, tájakról, műemlékekről a panoráma képei, mint bármely leírás. Csaknem azt mondhatnók, egy-egy tanulmányi utazás eredményével ér föl a képsorozatok figyelmes meg szemlélése. De míg a kisebb távolságokra kiterjedő tanulmányi kirándulások is csak nehezen, ritkán és sok áldozattal rendezhetők, a világpanoráma legkönnyebben és elenyészőn csekély díjért látogatható. — A tanuló-ifjúságnak igen jó szolgálatot tesznek tehát mindazok a pedagógusok, a kik föl hívják növendékeik figyelmét e hasznos látival szolgáló intézetre. A világpanoráma vezetője rendkívül leszállított áron bocsát a tanulóknak rendelkezésére jegyeket, különösen ha csoportosan és délután 5 óráig eső időben kívánják meg szemlélni a képsorozatokat.

— **Felfedezések Dácia őskorából.** Téglás Gábor nyug. cz. főigazgató, a magy. tud. Akadémia tagja a lombhullás után a kedvező időjárást ez évi októbertől felhasználva, a Béli-Kárpátokat bejárta és Hátszeg vidékétől Szászsebes vidékéig több olyan hegyi erősséget talált, a melyek Dácia őslakóinak védelmi rendszerére új világot derít. Az érdekes felfedezésekkel kapcsolatosan a dákok háztartásának és fegyverzetének több jellegzetes maradványát is sikerült megtalálni.

— **Radu püspök kitüntetése.** Radu Demeter nagyváradi gör. kath. püspököt, a ki jelenleg Rómában tartózkodik most, ritka szép kitüntetés érte. Mi alatt két napig Nápolyban időzött, a pápa római gróffá és pápai trónállóvá nevezte ki. A püspök meghosszabbította római tartózkodását, hogy búcsulátogatáson köszönje meg a pápai kegyet. A püspök e hó 20-án érkezik vissza Nagyváradra.

— **Sikkasztás egy román pénztintézetnél.** Verseezről táviratozzák: A Komora nevű román pénztintézetnél, a mely nemrég tette át székhelyét egy közeli faluból Verseezre, nagy sikkasztásnak jöttek a nyomára. Nehány nappal ezelőtt Illiczky Mihály, a törvényszék vizsgálóbírája és Szekeres Zoltán, Verseez főkapitánya vizsgálatot tartottak a pénztintézetnél s megállapították, hogy a pénztárból harmincezer korona hiányzik. A vizsgálóbíró kérdőre vonta Petruc Jakab és Ljuba Pál tisztviselőket, a kik a hibát a betegen fekvő Molin J. igazgatóra hárították. A vizsgálóbíró mégis elrendelte Ljuba letartóztatását s egyuttal Ljuba és a felügyelőbizottság tagjainak vagyonára elrendelték a bűnügyi zárlatot. A vidéki román földmivelők tegnap nagyszámmal rohanták meg a pénztintézetet és visszakövetelték betétjeiket, a melyek egy része azonban, úgy látszik, elveszett.

— **Új telefon-központok.** Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter legújabbban Mező-Bándon (Maros-Torda vm.), Libetbányán (Zólyom vm.), Kaboldon (Zopron vm.) az ottani postahivataloknál, Nyárad-Szeredán (Maros-Torda vm.) és Lacompakon (Sopron vm.) az ottani posta- és táviráda-hivataloknál törvényhatósági távbeszélő központot rendeztetett be, az első három táviró állomás is lett. Továbbá Salgó-Tarjánban (Nógrád vm.) városi távbeszélő hálózatot rendeztetett be a kereskedelemügyi miniszter és azt, valamint a béga-szent-györgyi (Torontál vm.) törvényhatósági távbeszélő központot, továbbá a székesfehérvári 2. számú posta- és táviráda-hivatalnál berendezett városi távbeszélő nyilvános állomást, az előirt feltételek és díjszabás mellett a belföldi, a Székesfehérvár 2. számú nyilvános állomást, azonkívül az alsó-ausztriai helyközi távbeszélő forgalomba is bevonatta.

— **Érdőtűz.** Felsőcsertés község (Hunyadm.) határában fekvő Loboda nevű erdőréssz, mely a nagyszabedű bank tulajdonát képezi, ismeretlen okból kigyuladt és körülbelül 2 holdnyi területen leégett. A tüzet egy csendőrs-járőr vette észre, mely a falubelieket értesítette és így hamar elejét vették a tüznek, mely továbbterjedése esetén nagy kárt okozott volna.

— **Szerencsétlenség a tengeren.** Borzalmas tengeri katasztrófáról adnak hírt a táviratok. E szerint eddig ismeretlen okból tűz ütött ki az Orion nevű bergeni gőzösön, a mely olyan pánikot idézett elő a hajó utasai között, hogy a mentési munkálatokat a legénység csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudta végezni. Így is több ember esett áldozatul a pusztító tűzveszedelemnek. A szerencsétlenségről a következőket táviratozzák Vardóból: Az Orion nevű tengeri gőzösön tegnap délután, a midőn a hajó Makurból a Silde-Fjorton haladt át, tűz ütött ki. A hajó, miután eredménytelenül kísérelték meg a partrajutást, elpusztult. A hajó legénysége és az utasok — hat kivételével — a csónakra menekültek. A megmentettek közül három utas súlyos égési sebet szenvedett. Többben könnyen megsérültek.

— **Doktorból vargaines.** Budapestről írják: A magyar államvasutak igazgatósági személyzetében mindenkinek föltűnt egy halvány arcú, villogó szemű fiatal ember, a ki korához mérten rendkívül képzettséget áruolt s a mellett kivált

Budapesten szokatlan szerénységgel viselkedett hivatalban is, társaságban is. Szerette mindenki, s kivált a mikor mély filozófiával a társadalmi kérdésekről kezdett beszélgetni, csodálták azt a szenvedélyes lelkesültségét és sajátos fölfogását, a mivel a legnagyobb problémák fejtegetésében elmélyedt. Különösen akkor vett erőt rajta a hæv, a mikor az oroszok nagy bölcselőjéről, Tolsztoj grófról diskuráltatott, a ki szerinte az emberiség új Messiásaként küldetett a földre, hogy az embereket megtanítsa az egyetlen okos és boldogító életfilozófiára, az igénytelen életmódra. Idők folytán egyre erősebben mutatkozott az ifju ez a Tolsztoj-imádat, egész életét és dolgait a nagy orosz elvei szerint rendezte be — egyszerű, igénytelen lett a végtelenségig és ténitette ugyanilyen életmódra barátit, ismerőseit is. Ezenközben történt, hogy a vasut igazgatósága fogalmazóvá szándékozott kinevezni a kitűnő fiatal erőt, a ki különben is doktor juris lévén, erre a kinevezésre rég teljes kvalifikációval bírt. B. Géza dr. megtudván, mi készül „ellene“, kérvényt adott be az igazgatósághoz, hogy sohase nevezze őt ki fogalmazónak, neki teljesen elég a napidijas állás is, de ha igazán boldoggá akarják tenni, nevezzék ki két forint napidijjal diurnistának, ebben a minőségében ne háborgassák, ő ezért a fizetségért teljes munkaerejét és szorgalmát följánlja a vasutnak. A nagy urak megmosolyogták a „különös“ intencziát s kinevezték B. Géza dr. t fogalmazónak. A fiatal doktor juris erre újabb kérvényt nyújtott be igazgatósághoz, abban megköszönte, de nem fogadta el a diszes fogalmazói állást, sőt azonnal lemondott a diurnistaságról és elment — suszterinasnak. Igen, B. Géza dr. valóságos suszterinas lett, még pedig nem Tolsztoj gróf mellett, a hol szeretett volna lenni, de pénze nem volt a kiutazásra, hanem Békés-Csabán, egy becsületes tót lábtyüművésznel. Akták helyett hát most valószínűleg sikerült cipőket „fogalmaz“ a csabai tót atyafiaknak B. Géza dr., a kinek sajátos történetében az a legsajátosabb, hogy szóról-szóra igaz.

— **A kábeltávirás gyorsasága.** A kábeltáviratok eddigi gyorsaságát a legnagyobb mértékben tulszárnyalta most egy londoni kábeltársaság kábelvonala, mely London-Kanadán és a Csendes oceánon át Sidney városával köti össze. Londonból jelentik ugyanis, hogy egy Sidneyben feladott távirat, mely a most folyó ottani nemzetközi cricket-verseny egy érdekes fázisát jelentette a 15.000 mértföldnyi távolságból épen három és fél másodperc alatt érkezett Londonba.

— **Vallomás hypnózis útján.** Még 1890-ben történt, hogy Bompard Gabriellát kedvesével, Eyrandval együtt deportálásra ítélték, mert meggyilkolták Gouffé rendőrt. Bompard Gabriella Cayenneben olyan jól viselte magát, hogy megkegyelmeztek neki és visszatért Franciaországba. Érdekes, hogy Bompard Gabriella váltig tagadta bűnösségét és védője, Henri Robert azzal érvelt, hogy védenéze tagadhatatlanul részt vett a gyilkosságban, de alapos a gyanúja, hogy hypnózis útján kényszerítették rá. Most egykori védője be akarta bizonyítani igazát és Liegeois tanár által több tanu előtt hypnotizáltatta Bompard Gabriellát, a ki kitűnő médiumnak bizonyult és hypnotikus állapotban elmondta hypnotizálásának és a gyilkosságnak összes részleteit, a melyet leszenografáltak. A vallomást most Jaques Dhur hírlapíró szösz szerint közlésezi a párisi „Le Journal“-ban. Nehogy humbugnak lássék a dolog, Liegeois tanár több kísérlettel bebizonyította a tannk előtt, hogy Bompard Gabriella tényleg hypnotikus állapotban tette vallomásait, megmerevitette tagjait, megszurkálta stb.

A Magyar Polgár

előfizetési árai:

Egész évre	28 K.
Fél évre	14 K.
Negyed évre	7 K.
Egy hónapra	2 K. 40 f.

Gyászrovat.

Egy főrangú ifju halála. A Londonban elhunyt szép tehetségű ifju, Nemes Bálint gróf váratlanul bekövetkezett halála mély és őszinte részvétet kelt az erdélyrészi főrangú világ egész körében. A megrendítő csapással sujtott szülők mély gyászában a család hozzátartozói és rokonságán kívül a tisztelők széles köre is őszintén osztozik. A gyászoló család a következő gyászjelentést boesátotta ki:

Id. Hidvégi gróf Nemes János maga és felesége bethleni gróf Bethlen Polyxéna és gyermekei; Zsuzsika és férje gróf Bethlen József, Janka és férje báró Solymosy László, Polika, Sarolta, Nándor, Jancsi és András nevében megtört szívvel jelenti, hogy szeretett fia, hidvégi gróf Nemes Bálint, élete 18 ik évében rövid betegség után, folyó hó 11-ikén meghalt Londonban. A hidvégi családi sirboltban fog örök nyugalomra tétetni. Lelki üdvéért a szent mise-áldozat a hidvégi családi kápolnában fog bemutatni. Legyen nyugalma csendes! Hidvég, 1903 december hó 12-én.

Dr. Ember Bogdán. Gyásziapot vettünk, melyben dr. Ember Bogdán, szül. Jovanovic Anna maga és gyermekei, valamint kiterjedt rokonsága nevében mélyen sujtott szívvel tudatja, hogy férje, dr. Ember Bogdán gyógyszerész, életének 52-ik évében, Budapesten e hó 12-én meghalt. Az elhunyt hosszabb időn át volt egyik jó forgalmu kolozsvári gyógyszerertárnak a tulajdonosa. A köztisztelőben álló férfit, ki derék tagja volt a gyógyszerészi karnak, évekkel azelőtt súlyos idegbetegség támadta meg. Ez idő óta egyik fővárosi ideggyógyintézetben ápolták, hol most bekövetkezett a halála. Az elhunyt tetemeit tegnap szentelték be Budapesten, honnan Kolozsvárra szállítják és itt holnap délután 3 órakor a temetői halottas kápolnából helyezik örök nyugalomra az itteni családi sirboltban.

Művészet.

* **Vendégszereplés.** Krausz Adél opera-énekesnő szombaton és vasárnapra hirdetett föllépése „A cigánybáró“ Saffijában és a Denevér „Rosalindájá“-ban élénk érdeklődést kelt. A jeles képzettségű énekesnő hangjának szépségéről és melegségéről nagy elismeréssel irtak a fővárosi lapok. A Krausz Adél vendégszereplésének hirdetett rendje annyiban változik, hogy Toronyi Gyula, a szatmári színház tenoristája, az ottani műsor változása miatt jelzett föllépéseire most nem jöhet, vendégszereplése későbbre halasztatván, helyette a pécsi színház tenoristája: Kalmár József fog, mint Krausz Adél partnere, vendégszerepelni. „A cigánybáró“ czimszerepét s „A denevér“ Alfredjét ez alkalommal tehát: Kalmár József fogja, mint vendég, énekelni.

Heti műsor:

Szerda:	Sötétség. (b. 73. sz.)
Csütörtök:	Denise. (b. 74. sz.)
Péntek:	Ocskay Brigádros (b. 75. sz.)
Szombat:	A cigánybáró. (b. 76. sz.) Krausz A. és Kalmár J. m. v.
Vasárnap	(d. u.: Szökött katoná.
(este: A denevér. (b. 77. sz.) Krausz A. és Kalmár J. m. v.	

TAVIRATOK.

Rainer főherczeg jubileuma.

Bécs, decz. 15. Rainer főherczeg most ünnepli katonai szolgálatának 50 éves jubileumát. A király ez alkalomból igen meleghangú, hosszú levelet intézett Rainer főherczeghez. A levelet a hivatalos lap mai száma közli.

Klotild főherczegnő halála.

Alcsuth, decz. 15. Klotild főherczegkisasszony holttestét az alcsuthi kastély fogadó-termében helyezték ravatalra. A beszentelés csütörtökön délután lesz s a szertartást Várossy Gyula székesfehérvári püspök végzi.

Beszentelés után a holttestet Budapestre szállítják, hol pénteken temetik. A temetési szertartást valószínűleg Vaszary herczegprimás fogja végezni.

A főherczegi családhoz temérdek részvétirat érkezik.

A miniszterelnök a királynál.

Bécs, decz. 15. A király gr. Tisza István miniszterelnököt, ki Skerletz báró titkár kíséretében ma érkezett ide, délelőtt 11 órakor magánkihallgatáson fogadta.

A miniszterelnök a folyó ügyekről tett jelentéseket ő Felségének.

A képviselőház elnöksége a királynál.

Bécs, decz. 15. A király ma délelőtt 10 órakor fogadta a magyar képviselőház elnökségét: Perczel Dezső elnököt, br. Feilitzsch Ártur és Jakabffy Imre alelnököket.

A kihallgatás egynegyed óráig tartott.

A király az elnökséget igen kegyesen fogadta és úgy az elnököt, mint a két alelnököt hosszabb beszélgetéssel tünette ki.

A delegációk alakuló ülése.

Bécs, decz. 15. Az osztrák delegáció ma délelőtt 11 órakor tartotta alakuló ülését, melyen elnöknek Gautsch volt osztrák miniszterelnököt választották meg.

A magyar delegáció ma délután 3 órakor tartja alakuló ülését. A beteg Szapáry Gyula gróf távollétében Széll Kálmán fog az ülésen elnökölni.

Uj főispánok.

Budapest, decz. 15. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

A belügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére dr. Kaizler György Szilágy vármegye alispánját ugyanezen vármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1903. december 11-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gr. Tisza István s. k.

Ugyancsak a hivatalos lap mai száma közli, hogy Kolossváry József, Veszprém vármegye alispánja, ugyanezen vármegye főispánjává neveztetett ki.

Belépés a szabadelvűpártba.

Budapest, decz. 15. Issekutz Győző, Blaskovics Ferencz, Sziklay Ede és Szentiványi Gyula volt nemzeti párti képviselők tegnap este br. Podmaniczky Frigyes pártelnökhöz irt levelökben bejelentették, hogy visszatérnek a szabadelvűpártba.

A belépést külön levéiben tudatták Apponyi Albert gróffal is.

REGÉNYCSARNOK.

Megoldás.

Irtá: Jean de la Bréte.

Fordította: Vilma.

(16)

(Folytatás.)

Az estét olyan szomorúságban töltötte, melyet senki nem is sejtett volna élénksége mögött. Egy kétségbeesett gondolat kínoztta őt.

— Tévedtem vezettek... olyan ember felesége vagyok, kinek nincs sem intelligenciája, sem emelkedett jelleme!

Ez a benyomás nem volt új és abban a mértékben erősödött, minél mélyebbre hatolt be Gisèle férje jellemére. Házasságuk első napjától kezdve a legkeserűbb módon érezte ezt át, mert látta, hogy férje bizonyos gyönyörűséggel áll bosszút a hajdani önmegtartóztatásáért, olyan rabságra kényszerítve Gisèle-t, melyet nem édesített meg semmi abból a finom gyöndérségből, melyet a szerelem, a fiatal asszony képzelete szerint, magában rejt. Így élt hát egy lealacsonyodás érzetével szívében, mely fellázította és kétségbeejtette őt.

„Admirális, irta nyolcz nappal később, csodálatosan különös állapotban élek. Nagyon ostoba biz az, a ki nem veszi olyannak az életet, a mint az neki kinálkozik. Önnek igaza volt! a csillagok elhalványulnak a szerelem előtt és a szerelem maga egy olyan csillag, mely körül ott kering a többi bolygó. Szegény Admirális!

Utazásunk nagyon szép, sugaras volt, épen annyira az enyhe napsugár miatt, mely a szezon daczára mindenütt ránk mosolygott, mint a nászutazás boldog benyomásai révén.

Egy szerzetes, kivel a minapában Fiésoleban találkoztam, mosolyogni látott boldogságom felett. Ez nagyon meglepte őt és egyetlen intésemre barátom lett ő is, mint hajdanában ön, a vatikán kertjében. Ez az érdeklődés, melyet csaknem mindenki felkeltek, a kivel találkozom, kissé meglep engem, bosszant vagy mulattat, pillanatnyi szeszélyem szerint. Mindenesetre azt kezdem hinni, hogy valóságos kalamitás az, ha nem vagyunk olyanok, mint mindenki.

A zárda, melyből szerzetesem kilépett, csodálatos fekvésű. Gondolt-e ön valaha életében arra, hogy ezekben a misteriozus házakban olyan emberi lények laknak, kiknek kezükben van vagy legalább is azt hiszik, hogy ott van az élet kulesa? Látta, ezért kelt bennem olyan érdeklődést egy ember, akárki legyen is az, a ki a papi ruhát viseli. Az eszmék és biztos hite birodalmában él ő és nekem mindig kedvem van elragadni tőle titkát.

Florenzából Perouseba mentünk. A vidám, élénk Perouseba, melyet beragyogott a napsugár, akárcsak mintha tavasz volna. Hogy önnek irjak, kijöttem a sánczokra. Husz lépésnyire tőlem, a falra támaszkodva, két szerelmes szerelméről cseveg. Balra, kissé mögöttem, öreg palota áll, melynek tornáczáiban egy asszony várakozik olyan helyzetben, mint Perugin szüzei. Végre, hogy befejezzem tablóm, mely a legkülönbözőbb képeket tárja fel az ön szeme előtt, ha csak egy szikrányi képzelőtehetsége van, admirális, a távolban Assiset látom. A kicsiny hely, melyet elfoglalt, mély benyomást nyújt nekem a szellem erejéről és a századokon átragyogó poézisről.

Holnapután Ellen-Roeba utazunk.

Látni fogom önt ott? Messeléhez szállunk. Fatal cousineom csak néhány hónapos asszony és nagyon boldognak látszik. Ön ismeri férjé-

nek komoly magatartását és gondolatteljes arcát. Mindkettő, az hiszem, hogy visszfénye egy szellemnek, mely nagyon magas sphérában él. Félek, hogy kicsi felesége, daczára azoknak a tulajdonságoknak, melyek őt megszerettették velem, nem áll a tehetségnek azon a fokán, mint férje. De hát ne ítéljünk a látszatról. Engedje, hadd meseljek el önnek egy apológust:

Egy fiatal ember valamikor sötét erdőn keresztül haladva, félholtan az éhségtől és fáradtságtól észrevett valami szalmakunyhót és felkiáltott: „Ime egy palota!” Belépett. Jól lakott fekete kenyérrel és evés közben azt mondta: „Milyen pompás étel!” De mikor már kipehegte magát és éhségét is lecsillapította, észrevette, hogy a kenyér fekete volt és a vélt palota csak kicsiny kunyhó, ez kissé bántotta őt. Vízért kérészt, hogy szomjúságát csillapítsa és nem talált. Félig elepedve a szomjúságtól, kiment, sokáig járkált a fák között, míg nagy végre megpillantott valami zavaros vizet. „Milyen átlátszó patak!” kiáltotta boldogan. De mikor már lecsillapult szomja, észrevette, hogy a patak, bizony az csak állóvíz és ez bosszantotta és undorította őt.

Mit szól ön apologusomhoz? Nem nyújtja-e hajszálalig pontos képét az életnek, némely körülmények között?

Ellen-Roeban nem sokáig időzünk, legalább így remélem, mert nagyon szeretnék már otthon lenni. Szülőim leveléből látom, hogy ők igen boldogok sorsom felett, a mely valósággal nagyon szerencsés. Már teljesen belenyugodtak életükbe, melyet ez a megnyugvás, legalább némileg, meg fog édesíteni.

Rendez-voust adok önnek, tábornok, Ellen-Roe valamelyik útján.

Gisèle.

De Termaine asszony ironiája nyugtalanította az admirálist. Így felelt neki:

„Nem bízom az apologusokban; mélységes felszínök alatt csapóajtók rejlenek. Értelmük változókéony, annak hangulata szerint, a ki épen elmélkedik fölötté. Drága Gisèlem, apológusa elmesél, hogy a lelki nyugalom világtossága mellett vizsgálom, mely felett ön gyakran gúnyolódik, könnyen találhatók a szalmakunyhóban is kellemes és a fekete kenyér, ha étvágygyal eszszük azt, gourmand eledel. Egy ilyen éles szellemnek meg kellene gondolnia, hogy nagyon ritka az a palota, melynek építésében ne akadna valami harmonia-hiány.

Néhány nap múlva önnél leszek, drága Gisèlem.

Virville.

(Folytatása következik.)

Közigazdaság.

× **Gazdák gyűlése.** A gazdasági egyesületek orsz. szövetsége tegnap tartotta közgyűlését Budapesten a gazdák élénk részvétele mellett. Ezen gyűléseknek mindig nagy jelentőségük szokott lenni, de a mostaniakat különös érdekűvé teszi gróf Desseuffy Aurélnak, az O. M. G. E. elnökének nagy beszéde, a mely politikai és közigazdasági tekintetben egyaránt magaslott ki, valamint a fölvetett agráreszmék, a melyek a gazdák testületi jövő tevékenységének irányát megszabják. Gróf Desseuffy Aurél beszédében hivatkozott arra, hogy az ország mezőgazdasága még mindig stagnációban van. A termelési viszonyok az értékesítés nehézségei miatt még mindig kedvezőtlenek. A politikai állapotok tespedésére kényszerítik az országot, a mely egyrészt a viszonyok javítását ígérő kiegyezést Ausztriával, másrészt a kereskedelmi szerződések megkötését nem teszi lehetővé. Meleg szavakkal

bucszott el Darányitól, a ki a szövetségi eszme terjesztése és a gazdasági munkáskérdés rendezésével halhatatlan érdemeket vívott ki magának.

A gróf Andrássy Aladár fölött tartott emlékbeszéd ünnepélyes hangulatát a választások követték. Bujanovich Sándor lett első alelnökké, gróf Zselenski Róbert másodalelnökké és gróf Pallavicini Ede harmadik alelnökké választva. Az új akvizíció tehát gróf Pallavicini Ede, a ki a gyűlést követő lakomán mély hatást keltett pohárköszöntőjével, a melyben azt a megdönthetetlen igazságot tárgyalta, hogy Magyarország jólétének alapja a föld.

A szövetségbe lépett gazdasági egyletek nagygyűlésén élénken sürgették a felszólalók a *gabnaértékesítés központi szervezését és szövetkezeti magtárak létesítését*. Ugyanazak föl lett vetve a *jelzálogbiztosítás ügye is*, a mely a földtehermentesítés egyik nagyon ajánlatos eszköze.

× **Osztrák-magyar vasuti kötelék.** (Uj II. rész 10. dijszabási füzet életbeléptetése.) Az Osztrák-magyar vasuti kötelékben 1904 január hó 1-én 1904 december 31-ig tartó érvényességgel új II. rész 10. dijszabási füzet lép életbe. Ezen új dijszabási füzet példányai a részes vasutak igazgatóságai útján szerezhetők meg.

× **Kolozs vármegye állategészségügye.** A legutóbbi hivatalos kimutatás Kolozs vármegye területéről a következő adatokat tartalmazza: Ragályos állatbetegségekre vonatkozólag: Lép-fene: almási j. 1 községében. Ragadós szájsz. és körömfájás: almási j. 2, kolozsvári j. 2, mocsai j. 5, nagysármási j. 5, tekei j. 1 községében. Rühkór: tekei j. 1 községében. Bivalyvész: almási j. 1, nádasmenti j. 2 községében. Sertés-orbáncz: mocsai j. 1, nagysármási j. 1 községében. Sertésvész: kolozsvári j. 2 községében.

Kiadóhivatal és nyomda telefon száma 364.

Szerkesztőség telefon-száma 49.

NYILT-TÉR.)*

Ajtai K. Albert

„Magyar Polgár” könyvnyomdája

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 4. sz.

Rovatossívek
nyomtatását

bármily nagyságban, hivatalok, takarékpénztárak vagy kereskedők és iparosok részére

a legjutányosabb árban

elvállalja.

Egyszeri megrendelés teljes meggyőződést nyújt a legmesszebb menő árkedvezményeikről.

Telefonszám: 364.

* E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól, mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknél, légzőszervek
hurutos bajainál, ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alanti cizéggel legyen ellátva

F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár, Basel (Svájc.) 513 2—35

**1800 korona évi fizetést és
1000 korona uti átalányt!!**

fizetünk intelligens és megbízható képvi-
selőknek, kik minden családnál és iskolá-
nál könnyen eladható kiadványaink ter-
o o jesztésével foglalkozni akarnak. o o

Ajánlatok czimzendők a
„BRASSÓI LAPOK” könyvkiadóhivatalába
BRASSÓ, Kapu-utca 60. 571 1—3

Menyasszonyi és lakodalmi

selyemszövetek óriási választékban. Legmagasabb divatu gen-
rekben, fehér, fekete és színes a legolcsóbb nagybani árak-
ban méter- vagy ruhaszámra bárkinek bér- és vámmentesen.
Gyönyörű foulardok 1 kor. 20 fill.-től kezdve. Minták a ki-
vántak megjelölésénél bérmentve. Levélportó Svájcba 25 fill.

Seidenstoff-Fabrik Union
Adolf Grieder & Cie, Zürich P. 29.
kir. udvari szállítók. (Schweiz)

Vegyünk

Magyar Iparművészeti

Sorsjegyet!! ÁRA 1 KOR.

FŐNYEREMÉNY **30,000** KOR.

Főelárusító: az **Erdélyi Bank és
Takarékpénztár, Kolozsvárt.**

HIRDETÉSEK

a legolcsóbb árban felvállaltatnak
e lap kiadóhivatalában.

Kis dolgok, a melyek fontosak!

Nincs szebb a világon, mint szép kalappal,
gyönyörű fehérneművel és divatos nyak-
kendővel megjelenni.

A mely élvezetet
olcsón megszerez-
heti

Bittó Rezsónél.

42 144—200

A Magyar Fém- és Lámpaáru-Gyár

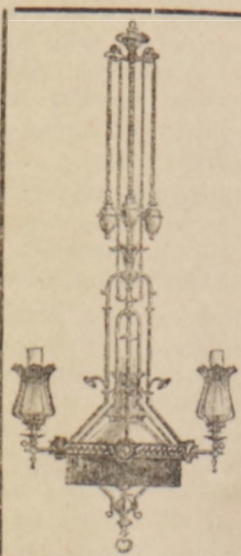
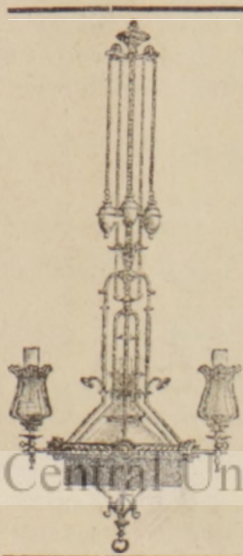
részvénytársaság gyári raktára

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 20. sz.

Gyár: Budapest—Kőbányán.

Ajánlja gyártmányait: **pompás csillárok,**
asztali- és függő-lámpákat, valamint
egyszerű lámpákat közönséges használatra.
Villany-csillárokat, állványok, íróasztali
berendezések, gyertyatartókat stb. **legmérsé-**
keltebb gyári árak mellett. — Ugyan-
itt kapható valódi amerikai petroleum, „**Király-**
olaj”, mely kizárólag e gyár számára gyártatik;
tiszt, szagtalan és robbanhatatlan. 536 11—15

Helyben minden mennyiség házhoz szállítatik.

Az erdélyi részek legdúsabban felszerelt és legizléseesebben dolgozó könyvnyomdája.

Az 1882. évben alapított és azóta tetemes áldozatok árán a haladó kor kíváncsaihoz
képest folyton a legmodernebb anyagokkal újított nyomda a

MAGYAR POLGÁR

Telefonszám
364.

— **KÖNYVNYOMDÁJA** —

Telefonszám
364.

mely leginkább alkalmas irodalmi művek, folyóiratok, hetilapok, iskolai értesítők, üd-
vözlő iratok, oklevelek, és más meghívók, tánczrendek, körlevelek, számlák, üzleti
kártyák, részvények, árjegyzékek, névjegyek, szóval mindama nyomtatványok előállítására,
melyeknek az izléses kiállítás belbecsét is emelni van hivatva; de épen olyan csinnal és lehető
jutányos árban készít bármely más, egyszerű kaillitású nyomtatványokat is, és mindezek nemcsak csinos
és hibátlan, hanem a megrendelő által megszabott időre való pontos előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

